

ÎNCHEIERE

07 noiembrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Tatiana Vieru
Nicolae Craiu
Maria Ghervas

examinând admisibilitatea recursurilor declarate de către Procuratura Generală și Ministerul Justiției,

în cauza civilă la acțiunea lui Dumitru Onescu împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală cu privire la repararea prejudiciului moral și a cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din data de 15 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-au respins apelurile declarate de către Ministerul Justiției și Procuratura Generală, s-a menținut hotărârea din data de 13 aprilie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani,

constată:

La 20 februarie 2017 Dumitru Onescu s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală, solicitând repararea prejudiciului moral în mărime de 200 000 lei și a cheltuielilor de judecată în mărime de 3 500 lei.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că la 16 februarie 2016, în jurul orei 10:00, fiind minor se afla singur în domiciliul său din mun. Chișinău, str. xxxxx. La un moment dat cineva a sunat la ușă, când a deschis ușa au dat buzna șapte colaboratori ai Ministerului Afacerilor Interne, dintre care doi erau mascați. Fără a i se explica ceva, a fost doborât la podea, aplicându-i-se lovituri cu piciorul în burtă și a fost tras de păr.

Ulterior, în lipsa cărorva probe certe și concludente, minorul Dumitru Onescu a fost reținut de procurorul în Procuratura mun. Chișinău pe un termen de 72 ore, reținerea, de facto, începând de la 16 februarie 2016, ora 13 și 08 min.

Potrivit procesului - verbal de reținere Dumitru Onescu era bănuit în faptul că la data de 18 decembrie 2015, în perioada de timp 17:20 -17:30 împreună cu alte trei persoane, fiind un grup criminal organizat, organizându-se în prealabil și repartizându-și rolurile între ei, fiind deghizați, cu haine militarești camuflate de tip „haki” și îmbrăcați pe cap cu cagule de culoare întunecată, deținând asupra lor arme de model necunoscut, prin acces liber, au pătruns în magazinul SA „Oxana-

M-Basel” din strada Columna, mun. Chișinău, au aplicat violența periculoasă și au amenințat cu aplicarea violenței asupra angajaților magazinului, față de care au fost aplicate două lovituri cu armele în regiunea capului, în timp ce au încercat să-i stopeze.

În rezultatul atacului tâlhăresc, au sustras din vitrinele magazinului multe ceasuri de model „Breitling” și „Omega”, astfel cauzându-i SA „Oxana-M-Basel” o daună materială în proporții deosebit de mari în sumă de 5 047 000 lei.

Drept temei și motive pentru reținerea lui Dumitru Onescu procurorul a indicat că există o bănuială rezonabilă a comiterii de către ultimul a infracțiunii prevăzute de art. 188, alin. (5) al Codului Penal, pentru care legea prevede pedeapsa cu închisoare pe un termen mai mare de 5 ani inclusiv.

Dumitru Onescu a menționat că tot în aceeași zi, la data de 16 februarie 2016, ora 15:10 a fost pus sub învinuire, fiind învinuit de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 188, alin. (5) al Codului Penal.

Prin încheierea Judecătoriei sectorului Râșcani, mun. Chișinău din data de 17 februarie 2016 s-a admis demersul procurorului, s-a aplicat față de Dumitru Onescu arestarea preventivă pe o durată de 20 zile, fiind menținută prin decizia Curții de Apel Chișinău din data de 24 februarie 2016.

La data de 04 martie 2016 prin încheierea Judecătoriei Centru, mun. Chișinău s-a admis demersul procurorului, s-a prelungit măsura preventivă pe un termen de 20 zile, aplicată lui Dumitru Onescu, începând cu data de 07 martie 2016, ora 13:08 până la data de 27 martie 2016, ora 13:08.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 12 martie 2016 a fost admis recursul avocatului, în privința lui Dumitru Onescu s-a aplicată măsură preventivă sub arest la domiciliu pe un termen de 20 zile, începând cu data de 12 martie 2016, ora 12:15.

Judecătoria Centru, mun. Chișinău prin încheierea din data de 24 martie 2016 a admis demersul procurorului și a prelungit durata ținerii sub arest la domiciliu a lui Dumitru Onescu pe un termen de 30 zile, începând din 27 martie 2016, ora 13:08, până la 26 aprilie 2016, ora 13:08 inclusiv.

La data de 25 aprilie 2016 prin încheierea Judecătoriei Centru, mun. Chișinău s-a admis parțial demersul procurorului, s-a aplicat măsura preventivă de alternativă - liberarea provizorie sub control judiciar din data de 25 aprilie 2016, ora 15:30, cu stabilirea restricțiilor prevăzute de art. 191 al Codului de Procedură Penală.

Dumitru Onescu a mai menționat că ulterior organul de urmărire penală a reținut și identificat persoanele vinovate, care au comis de fapt atacul tâlhăresc în locul, data și circumstanțele menționate.

La data de 13 iunie 2016 prin ordonanța de scoatere de sub urmărire penală Dumitru Onescu a fost scos de sub urmărirea penală din motiv că fapta nu a fost săvârșită de ultimul, cu încetarea măsurii preventive liberarea provizorie sub control judiciar în privința acestuia.

Dumitru Onescu a mai indicat că deși la data de 13 iunie 2016 a fost scos de sub urmărire penală, adresându-se la data de 11 iulie 2016, serviciului de eliberare a actelor de identitate 02 Râșcani, solicitând eliberarea pașaportului, i-a fost refuzat pe motivul că s-a stabilit existența cauzei penale în privința acestuia, precum și aplicarea arestului de Procuratura Generală pe art. 188, alin. (5) al Codului Penal.

În urma acțiunilor ilegale ale organelor de drept nu a putut la timp să-și perfecțeze pașaportul, totodată a simțit o presiune din partea autorităților naționale, care îl impuneau să recunoască vina în comiterea infracțiunii pe care dânsul nu a comis-o.

Dumitru Onescu la momentul reținerii, făcându-și studiile la Centrul de Excelență în Energetică și Electronică, a fost nevoit să lipsească o perioadă îndelungată de la studii, ulterior fiind nevoit să explice administrației cauza lipsei forțate, ceea ce într-un mod 1-a făcut să se justifice și să explice tuturor că nu a comis nici o crimă, iar reținerea lui a fost o eroare a organelor de urmărire penală.

Mai mult, din cauza lipselor de la Centrul de Excelență în Energetică și Electronică în perioada 16 februarie 2016 – 04 aprilie 2016 i s-a aplicat o mustrare, fapt confirmat prin ordinul cu numărul de înregistrare 01-23/117-E din data de 12 martie 2016.

În opinia reclamantului se consideră îndreptățit de a solicita repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală, ori din momentul reținerii acestuia 16 februarie 2016 și până la data emiterii ordonanței de scoatere de sub urmărire penală din 13 iunie 2016 a fost supus unui stres și șoc emoțional. Înviniurile aduse acestuia au avut un impact negativ asupra părinților și rudelor apropiate ale acestuia, care, pe parcursul întregii perioade s-au aflat într-o stare de stres, reieșind din gravitatea infracțiunii incriminate.

Prin urmare, cuantumul prejudiciului moral solicitat este rezonabil în raport cu suferințele psihice suportate în urma supunerii neîntemeiate urmării penale pe o perioadă de 3 luni și 27 de zile, dintre care în perioada de la 16 februarie 2016 până la 12 martie 2016 - 25 zile, aflându-se în stare de arest preventiv, în perioada de la 12 martie 2016 până la 25 aprilie 2016- 44 zile în arest la domiciliu, iar în perioada de la 25 aprilie 2016- 13 iunie 2016 -49 zile sub control judiciar.

A mai menționat că deși a trecut deja o perioadă de timp de când a fost scos de sub urmărirea penală, dânsul nici la moment nu se poate liniști și reveni la viața cotidiană, fiindu-i afectată sănătatea, motiv pentru care are în permanență dureri de cap, este nervos, intră în conflict cu părinții, îi este tulburat somnul, este în depresie, agitându-se de fiecare dată când cineva fără înțelegere prealabilă bate la ușă.

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din data de 13 aprilie 2017 s-a admis parțial cererea de chemare în judecată, s-a încasat din contul bugetului de stat în beneficiul lui Dumitru Onescu suma de 100 000 lei cu titlu de prejudiciu moral pentru tragerea ilegală la răspundere penală și aplicarea măsurilor de constrângere în cadrul dosarului penal și suma de 3 500 lei cu titlu de cheltuielile de asistență juridică, în rest pretențiile au fost respinse.(f.d. 65, 67-71)

Curtea de Apel Chișinău prin decizia din data de 15 mai 2018 a respins apelurile declarate de către Ministerul Justiției și Procuratura Generală, a menținut hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din data de 13 aprilie 2017.

Împotriva deciziei instanței de apel, la data de 22 august 2018 Procuratura Generală a declarat recurs, prin care a solicitat admiterea recursului, modificarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe în partea încasării prejudiciului moral și încadrarea acestuia în limitele rezonabile.(f.d. 121-122)

În motivarea recursului Procuratura Generală a indicat că instanța de apel a aplicat eronat normele de drept material, ori suma dispusă spre încasare nu este rezonabilă, fiind exagerată și care urmează a fi diminuată.

Pretențiile nu au fost confirmate în cadrul cercetării judecătorești, iar instanța de judecată nu a efectuat o analiză minuțioasă a tuturor circumstanțelor de fapt și de drept, iar la stabilirea mărimii despăgubirilor a omis principiile compensării rezonabile și echitabile a prejudiciului moral.

La 21 septembrie 2018 Ministerul Justiției a declarat recurs, prin care a solicitat admiterea recursului, în principiu casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi hotărâri privind respingerea acțiunii ca fiind neîntemeiată, iar în subsidiar modificarea deciziei instanței de apel în sensul diminuării încasării prejudiciului moral. (f.d. 129-134)

În motivarea recursului Ministerul Justiției a indicat că instanțele de judecată au interpretat eronat normele de drept material, au încălcat și aplicat eronat dreptul material care reglementează aprecierea prejudiciului material și moral.

Cuantumului prejudiciului moral acordat de către instanțele de judecată este exagerat. Mai mult, existența prejudiciului considerabil presupune două elemente ce urmează a fi constatate, însăși existența prejudiciului și caracterul considerabil al acestuia. Legătura de cauzalitate între încălcare și prejudiciu urmează a fi probată de către Dumitru Onescu, însă la materialele cauzei nu au fost prezentate probe veridice, admisibile, pertinente și concludente, care să confirme faptul prejudicierii considerabile ale acestuia.

Ministerul Justiției a mai menționat că efectuarea măsurilor operative de investigații este obligația organului de urmărire penală, care are drept scop de a descoperi circumstanțele și persoana care a comis infracțiunea. La caz, toate măsurile procesuale ce au fost întreprinse sunt prevăzute de lege, care sunt necesare într-o societate democratică și care au un scop legitim de a asigura lupta cu criminalitatea și acest scop este proporțional anumitor restricții, care pot avea loc în cadrul desfășurării lor.

La 23 octombrie 2018 Dumitru Onescu a depus referință, prin care a solicitat recunoașterea recursurilor declarate de Procuratura Generală și Ministerul Justiției ca fiind inadmisibile. (f.d. 138-139)

În conformitate cu art. 434, alin. (1) al Codului de procedură civilă recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la data de 15 mai 2018, confirmare privind recepționarea acestei de către recurenți la materialele dosarului lipsește.

În aceste circumstanțe recursurile declarate la data de 22 august 2018 de către Procuratura Generală și la data de 21 septembrie 2018 de către Ministerul Justiției sunt depuse în termen.

Examinând temeiurile de admisibilitate ale recursurilor în raport cu materialele cauzei civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia, că recursurile declarate de către Procuratura Generală și Ministerul Justiției, sunt inadmisibile din următoarele considerente.

Verificând motivele de casare, invocate în recursuri, completul Colegiului atestă, că recurenții indică argumente ce țin de dezacordul cu felul în care instanțele de judecată au apreciat înscrisurile probatorii și au constatat circumstanțele cauzei. Nu pot fi reținute ca temei de admisibilitate aceste argumente, deoarece țin de reaprecierea probelor, fapt inadmisibil în recurs.

Conform regulilor din Secțiunea a 2-a din Capitolul XXXVIII al Codului de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Recursul exercitat conform secțiunii a 2 - a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procesual, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Astfel, completul Colegiului constată, că argumentele invocate în recursuri nu pot constitui temei de casare a deciziei recurate, or, acesta nu se încadrează în cele expres stabilite la art. 432, alin. (2), (3) și (4) al Codului de procedură civilă.

În conformitate cu prevederilor art. 432, alin. (1) al Codului de procedură civilă părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procesual.

Aliniatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În conformitate cu art. 433, lit. a) al Codului de procedură civilă cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432, alin. (2), (3) și (4).

Totodată, potrivit jurisprudenței CEDO, recursul trebuie să fie efectiv, adică să fie capabil să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri, pe când în recursurile declarate de către Procuratura Generală și Ministerul Justiției, asemenea aspecte nu se regăsesc.

În speță, completul Colegiului menționează, că recursurile în cauză conține obiecții de fapt și de drept, care deja au fost studiate și verificate de către instanțele de judecată, primind o apreciere corespunzătoare.

În consecință, nu există aparența unei încălcări a dreptului recurenților la soluționarea tuturor argumentelor cu privire la judecarea cauzei în apel, în modul în care este garantat de art. 6 § 1 al Convenției.

Drept urmare, se reține că argumentele invocate în recursuri nu pot constitui temei de admisibilitate a recursului, deoarece nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normei de drept material sau a normei de drept procesual, așa cum formal invocă recurenții și, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Din considerentele menționate instanța de recurs ajunge la concluzia de a considera recursurile declarate de către Procuratura Generală și Ministerul Justiției, inadmisibile.

Conform celor expuse, în temeiul art. 431, alin. (1) și (2), art. 433, lit. a), 440, alin. (1) și (1¹) ale Codului de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Recursurile, declarate de către Procuratura Generală și Ministerul Justiției, se consideră inadmisibile.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Tatiana Vieru

judecătorii

Nicolae Craiu

Maria Ghervas